

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1-70 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів або 36 франків
на пів року	8 рублів або 18 франків

Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хоруниці). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 3) с. від стрічки.

Недоспільний король.

(X) Кн. Фердинанд вже заходив ся коло того, щоби собі у золотарів замовити королівську корону після своєї петербурзької подорожи, а тимчасом знов справа зовсім затихла про змаганя болгарского володаря. Замість золотої корони має Болгарія в Парижі затигнути позичку, щоби золоті червінчики заповнили порожні здавна болгарські каси.

Яко чисто рільничий край потерпіла Болгарія від кількох років чимало задля недороду. Мимо натиску податкової шруби податкові залежності слабо впливають і дійшли до мільонів. Не стало чим виплачувати плат урядникам, а хоч князь Фердинанд зрік ся половиною своєї цивільної лїсти, а офіцерські платні зменшено спершу о 25 проц. а відтак о половину, фінанси не поправили ся. Фінансова недомога була вже в 1896. р. попри иньші політичні понуки і змаганя причиною подорожи князя до петербурзької Каноси, де він згодив ся назад до болгарского війська прийняти офіцерів, що після нападу на кн. Олександра в 1886. р. гляділи захисту в Росії. Мимо опору собранія і офіцерского корпусу проти сего заміру Фердинанда, переперто ухвалу «Закона про емігрантів» в січні 1897. р., який 47-ом скомпромітованим офіцерам забезпечив офіцерську плату болгарську і поворот до краю. Князь Фердинанд зробив сю уступку шкідну для духа і карности болгарского війська, сподіваючись «пособій» з Росії. Але коли й ся уступчивість не принесла пособій Болгарії, пішов Фердинанд ще дальше в зреченю з независимости і просив царя, вислати російского офіцера «для перегляду болгарської армії». Цар вволив волі князя, але хоч російський полковник Епанчин обїхав болгарські залоги, пособія не надходили. Ще і опісля, коли підполковник Леонтьєв «без урядової місії» був довгий час в Болгарії, не було ніякої позначки.

Аж в 1901. р. наступив зворот, коли в. кн. Олександр Михайлович прибув до Софії і пив за здоровлє воєнного побратимства, а до того ще відділ російських моряків брав участь у воєнній параді в Болгарії. Болгарія сейчас задумала повернути се побратимство на звучну монету. Ще в 1901. р. повело ся болгарскому правительству наклонити парискі фірми до позички 124 мільонів франків з услівем, що они переймають заряд тютюнової управи, собраніє відкинуло таку позичку. Треба було ужити сильніших способів. В Болгарії пригадали собі, що в 1902. р. припадає 25-літній ювілей російско-турецкої війни, в якій Болгари брали значну участь.

Хоч фінансова недомога не позволяла вже від 1895. р. відбувати в Болгарії великих маневрів військових, постановлено в провалі Шипка поставити церкву і з нагоди ювілею відбуту там маневри.

Се послужило кн. Фердинандови приводом до петербурзького паломництва, щоби відновити знов військове болгарско-російське побратимство і запросити царя на

військове і церковне торжество в Шипці. Цар вправді відмовив особистої участі, але замість него прибуде великий князь на маневри коло Шипки з численними депутациями російських офіцерів, для котрих дирекції російських і болгарських залізниць повидавали вже значно обнижені карти їзди. Але найважніше для Болгарії є се, що зараз після паломництва кн. Фердинанда в Парижі дано корисну позичку для поратования безгрішної Болгарії.

Коли Болгарія робить такі коштовні приготвлення, щоби блиснути перед північним побратимом, а Фердинанд яко гість Любета брав участь у великій ревії на Льонжан яко посередній союзниці «великої нації», наспіли з Софії вісти, які значно обнижають вартість болгарского війська. Се, що не вдало ся «приятелям мира» в Газі, се стане ся поневолі в Болгарії. Болгарський військовий бюджет вносив в 1890. р. 24 мільони франків, а в р. 1901. обнижено его на 20 мільонів, а тепер ще змагають до дальших ощадностей. Після болгарських опозиційних дневників має Болгарія лише для 30.000 жовнів потрібне узброєнє. Так само має ся річ з умундурованєм, на яке потрібно би було около 20 мільонів франків, бо магазини зовсім випорожнили ся.

Показало са отже, що Болгарія не в силі видержати такого узброєннє, яке собі наложила давніше і що она зовсім не підхожа до побратимства з могутними царствами, як-раз в сій хвилі, коли кн. Фердинанд з сим побратимством виїхав. До того ще парламентарна комісія собранія виступила з справозданєм, в яким домагає ся «знесеня непотрібної болгарської фльоти». Колиж Росія мимо такого військового загрози Болгарію прийняла до свого побратимства, а властиво яко свого вазала, то се стало ся задлятого, позаяк Болгарія лежить на військовій дорозі до Босфору, а друга причина так ясна, що не треба її навіть тут виказувати.

Д О П И С Ь

З Коломиї.

(Коломиїські гайдамаки).

Коломия має особливий рід патріотів. Особливість, радше аномальність, лежить в тім, що такі «патріоти» так тихонько заховують ся, так свою рускість ховають, що зовні на них глядачі і в голову нікому не прийде, що се Русин, до того ще на видні становищі.

Чи ж не має руска суспільність права сподіватись по директорі рускої гімназії в Коломиї (п. Недільскім), що він в своїй кореспонденції урядовій не ужиє польского слова. — Так шож, маєш, Русине, ще один завід більше. — Один погляд в книжку, де записуєть ся урядова переписка коломиїского п. директора, кине ясне світло на его «горячий патріотизм». Там власною рукою добродія директора вписані адреси урядово висиланих ним писем. Для характеристики наведу кілька таких адресів:

Do Wysokiej s. k. Rady Szkolnej krajowej we Lwowie.

Do Swietnej s. k. Dyrekeyi kolei państwowych w Stanisławowie.

Do Zarządu lasów w Jabłonowie.

З сими властями має дирекція коломиїської гімназії найбільше до діла і такі адреси стрічають ся в висше згаданій книзі по кількадесять разів, аби один одніський раз по руски, то ні. Так само по польски пише коломиїський директор рускої гімназії і до всіх властей, чи інституцій висших і низших. (Та книжка стоїть від часу до часу у терцияна рускої гімназії і там може цікавий на власні очи пересвідчитися о тім).

Шож тепер подумати про язик у нутрі посилки, коли адреса, що єї читають всякі люди і (розумієсь) замітки робити мусять, писана по польски. І д. Недільський чистий перед своєю совістю: він в своїм понятю сповняє обовязки, як годять ся. Але забув сердега, що він повинен світити приміром для пів тисячки своїх вихованців. Не дай Боже, щоби они мали в тім згляді піти слїдами свого директора! А трудно припустити, щоби таке переносненє мови польської над руску у директора рускої гімназії в случаях, де маємо повне і ніким не заперечене право уживати своєї мови, остало тайною. Се для слабодухів згубний і крайню деморалізуючий примір, а для розвитої одиниці з яким-таким національним почутєм вистає того, щоби захитати в ній віру в горячий патріотизм п. Недільского.

Правда, що се для кар'єри не дуже добре, показуватись щирим Русинем перед висшими властями і в тім згляді д. Недільський не одинокий. Між підчиненими ему професорами найшло би ся кількох, що при кождім своїм кроці, кождім слові мають звернену увагу на кар'єру, а не на честь і права своєї нації. Один з таких ревних Русинів в поетичнім патосі необережно виворив ся, що при всяких національних маніфестаціях, себ-то Шевченківських вечерицях і ин, треба дуже уважно глядіти на старосту, тай конче для забганки его (старости) або когось иньшого з Поляків поступитись з своїм народним правом, бо інакше «моя кар'єра дістане в лоб».

Иньші коломиїські професори-Русини такі бистрі та оглядні, що вже тепер дбають, щоби їх потомство не було руским, бо «Русини (звичайно) віє вітер в очи».

Щоби се добре удало ся, то коломиїські професори-Русини, посилають свої доньки на науку до шовіністично-польского заведеня «Urzułanek», де до недавна і свят руских не признавали... Се лише у професорів так водить ся, бо доньки навіть найвидійших урядників-Русинів ходять до звичайної женьської школи.

Иньші професори-Русини не уживають дома иньшої мови, як польської. Се було би для нас байдуже, коли би они говорили собі і по китайські з своїми жінками-Польками і доньками, але не можемо поминути мовчки такої зради супроти свого народа, якої допускає ся один професор-оригінал, син священника. Він на згіршенє цілої Коломиї, говорить з своїм сином виключно по польски. За те дослужив ся VII. рангі!!!

Чи не цікаві в Коломиї типи Русинів-народовців? Тут сказано вправді найбільше за професорів, але оправдано. Бо більше як двадцятка коломиїських професорів гімн. надає тон житю в коломиїських товариствах і неменше в устроєню домашних, родинних і індивідуальних відносин. У нас сидять професори головами та виділовими по всіх товариствах, а про їх діяль-

Н О В И Н К И.

ність дало би ся неодноразово сказати. Досить того, що коломийські «патріоти» устроюють раз пораз забави та танцюючі вечерки, а тимчасом Читальня «Просвіти» спить «сном блаженних». Всі кричать, що др. Дудикевич наш ворог, але ніхто не возьметься за діло, щоби вирвати коломийське міщанство з кацапських пазурів. Тому не диво, що др. Дудикевич має так легку і обильну ловлю, що відай будемо свідками такого часу, коли між коломийським міщанством не буде одного народовця, бо вже й тепер кацапство розширило ся страшенно в самій Коломийі і сусідніх селах. Так щож! Наші професори їздять на отворювання читальні. Се на око дуже похвально і в Коломийі вистарчає для «патріота» не-аби-якого. Але чи се справді організаційна робота над народом? Они за то прийдуть на отворене читальні і при таких нагодах звичайно у нас на Підгір'ю устроюють місцеві патріоти багатий пир і гульню, спроваджують славний балнецький хор, що присьпіває підчас вечері та виводить многолітствія в честь бенкетуючих патріотів. Се дуже приємний шпорт і до такого патріотизму у нас так рвуться і молоді і старі, аж душа радує ся. На таким отвореню, підбадьоривши свого козацького духа алькоголем підчас вечері, вишкварить деякий огнисту промову на тему: «просьвічаймось, подаймо руку меншому братови» — але той сам в нормальнім стані готов нарікати перед «висше поставленим» Поляком на мачоху-долю, що веліла йому родитись Руссином. Сі панове дуже смиренські і гречні зглядом висших властей. Они боять ся пансько-польського уха вразити хлопским говором, але се не перешкаджає їм в педагогічних промовах до амбіцій учеників, уживати і найнижших слів грубої лайки.

Ось вам портрет тих «гайдамаків», про яких розписують ся польські та кацапські часописи!... Та жаль лишень, що у тих гайдамаків заячі серця і они на сам ворожий крик наших «сердечних» поховали ся в шкаралупки «угілітарного» рутенства.

З соймів.

В буковинськїм соймї виступив вчера пос. М. Василько з острою промовою, жадаючи від президента краю поясненя що-до декларації, зложеної ним на послїднім засїданю сойму. Іменно президент висказав ся був, що заступник правительствї не може стояти на услугах жаданого сторонництва, а тим менше оодинового посла. Бесїдник запитує, чи его сторонництво, або він сам жадав коли-небудь сего від президента краю і закидує президентови, що з его ініціативи була замїщена статя в Bukowiner Journal, звернена против

посла, а редактор сего дневника стоїть в дуже близьких зносинах з президентом краю. У відповідї президент гр. Буржіньон пояснює свою декларацію і збиває закиди п. Василька, особливо що-до відношеня президента краю до редакції названого дневника. З черги п. Стоцький підпираввнесенє що-до зміни §. 17. соймового регуляміну.

В чеськїм соймї прийшло під дискусію справозданє бюджетової комісії про бюджет на р. 1902. Першій Фортт висказує вдоволенє, що сойм може поладити бюджет, обгортює фінансове положенє краю і заявляє, що оно може бути поправленє лише через поладженє чесько-німецького спору. Порозумїне є конечно. Всенімець пос. Брон заявив, що Німці мають на оці, понад сойм, загальні державні інтереси німецького народа і жадають для себе деяких привілеїв (Vorrechte). Сторонництво бездіяка відмовляє соймови компетенції рїшати язиковий спір. Пос. Бернрайтер (вірноконт. шляхта) заявляє, що справедливо др. Кербер висунув на перший план економічні справи, бо они є причиною політичних незгод. Язикові спори треба лишити на боці, доки великі економічні реформи не будуть переведені і уможливають обом народностям більший розвій на всякому поли. Пос. Маркерс (нім. людовець) жаде самоуправи і адміністраційного подїлу краю на німецькі і чеські округи. Пос. Калїна (чеськ. радикал) жадає абсолютної рівноправности Чехів з Німцями. Пос. Шікер жадає імєнем Німців національного відграниченя. На тїм замкнено дискусію і вибрано генеральних бесїдників.

В стирійскїм соймї засягла справа виборчої реформи в партійній користлюбности. Як доносить Grazer Volksblatt, пос. Гагенгофер звернув ся до маршалка сойму імєнем католицько-консервативного клубу з письменним запевненєм, що сї послї бажать уможливити як найскорше ухвалєне проєкту виборчої реформи і відступають від своїх жадань що-до помноженя мандатів з курїї більшої посїлости під услївєм, що послї ивнших сторонництв не будуть обставали при жаданю побільшеня числа мандатів в ивнших курїях. Супротив сего не буде виною клубу, коли ивнші послї через придержуванє ся своїх односторонних жадань, іменно що-до помноженя мандатів з міст і торговельних палат вчинять, що католицько-консервативні послї не будуть могли взяти участи в нарадах над сею справою, і взагалї в дальших працях сойму. Письмо кінчить ся просьбою, щоби маршалок подав сєю заяву до відомости всіх соймових сторонництв.

— Календар. В пятницю: гр.-кат. Прокля, Лярия; рим.-кат. Якова. — В суботу: гр.-кат. Гавраїла Арханг.; рим.-кат. Анни.

— Руский народний театр в Гусятинї завовідає ще отсі вистави: В четвєр, дня 24. липня «Перехитрили», комедия в 3 актах М. Кропивницького; в суботу дня 26. липня «Бідне дївча», оперета в 5 актах Куна; в недїлю, дня 27. липня «Підгірня», оперета в 3 актах Гушалевича-Вербицького; вї вторник, 29. липня «Пташник з Тироля», оперета в 3 актах Целєра; в четвєр, дня 31. липня «Загублений рай» драма в 5 актах Гольдєтт-Тогобочного; в суботу, дня 2. серпня «Давони з Корневіль», оперета в 3 актах Плякетта; в недїлю, дня 3. серпня «Нещасне коханє», драма зі сьївами в 5 дїях Манька; в вторник, дня 5. серпня «Трійка гїльтаїв» фарса в 5 дїях І. Нєстроєв.

— Манхїявелїзм. З кругів духовенства пишуть нам: Поміж духовенством руским — каже Dziennik polski з середи — заносить ся на велику внутрішню борбу, а понюкою до сего має бути сподївана номінація о. Філієса на єпископа в Станиславові. На чолї духовенства «білого» против «чорного» має в сїй завязтїй борбі — на думку польського гакатиста — стояти бувший посол, парох Закарпатя о. Танячкєвич. Таке зіставленє а зглядно перекрученє загально відомих фактів в оборонї галицького москвофільства, доказує не лиш цілковиту ігноранцію в руских справах але і крайню незичливість у тих сфер польских. Се відома річ, що ніхто ивнший а кацапська компанія під проводом д-ра Дудикевича з Коломий та при помочи московської консисторї в Станиславові агїтує від довшого часу против о. Філієса на річ о. Литвиновича. Се відома річ, що др. Дудикевич в порозумїню з консисторією в Станиславові провадив москвофільську депутацію аж до Митрополита за о. Литвиновичом, а против оо. Філієса і Куницького. Та мїмо сего польський гакатист підсуває намір о. Тачячкєвичови (!), мов би то він зачинає борбу против Митрополита та оо. Василян. Се вже знов кацапське «затулине яйце!»

— Рїльнічі страйки на Подїлю ростуть і ростуть в безконечність, а досї мало де скінчили ся виграною страйкуючих. В Залїщицкїм страйкують села: Антонівка, Анїлівка, Базар, Бураківка, Вурвулінци, Головчиці, Гулківці, Кошилівці Королївочка, Криволюка, Лисівці, Лисичники, Милівці, Налагорїня, Нирків, Новосїлка, Мухавка, Червоне, Устєчко, Торське, Угринівці, Бартолівці, Теклївка, Свидів, Рожалївка, Слобїдка, Павшївка, Попівці, Помірці, Товстє, Садки, Шутролянци, Язлівці, Вапівці і Попівці. Двори дають вже по 80 кр. денно за робїтника, але страйкуючі жадають по 1 злр. В деяких селах страйк прибрав вид атисемїтського руху. Мужики бойкотують коршми і жидівські склєпи. В Цапівцях багатїші селяни запомагають бїдних, аби не голодували підчас страйку. — В Терєбовельщїнї вибухнув страйк в Янові і в Кобилєволоках, де відбуло ся численне віче, на яким ухвалєно високість платні за роботу на панських ланах. — В Гусятинщїнї страйкують всї села, а страйковий комітет оголосив відозву до селян, в якїй находить ся цївник для сїльских робїтників. Се-

Ярослав Окунєвскїй.

Листи з чужини.

В Єгипті.

IV.

В чужїй землї годить ся представити ся заступникови своєї держави, так я й удав ся до нашого австрійського консуля.

Як мило вразило мене, коли я по кількох словах, сказаних на німецькїй мові, довідав ся, що наш консуль — з роду Галичанин, а его панї походить з буцацького повіту. Чужина збливила нас до себе. В їх родинї провів я хвилї, котрі зачисляю до наймилїйших своїх споминок з єгипетської подорожи. Чолом бю перед патріотичною матерю, котра на чужинї, в бурлацкїй службі консулярнїй, що то перекидає урядника з одного кінця сьвіта на другий, умїла своїм власним дїтям, малим хлопчикам, вщепити патріотизм і любов до свого народу. Серед оригінальної обстанови та гарного умебльованя, зведеного умїлою рукою з виробів цілого сьвіта в одну гармонїйну цілість, при вечері, котру служили нам чорні дїти Африки, говорили ми

про нашї народні справи, про минувшину та будучину, і, розумїє ся, про невідступну тему спеціяльно-галицьку — про справу руско-польську.

У сего паньства довідав ся я, що до австрійської кольовї належить дуже поважаний в Каїрі антикар п. І. Білинський, мій тіснійший земляк. Зараз таки поїхав я на улицю Мускі — поздоровити земляка. «Pharmacie hellenique» — стояло на вивісці гарно удержаної антики. Пана Білинського не було дома. Я вийшов поки-що на улицю, щоби пройти ся і придивити ся уличному житю в тїй найголовнїйшїй жилї каїрської торговлі.

До тепер ще не можу собі пояснити, як то стало ся, що я, побачивши перед собою одягненого по європейски молодого чоловіка, в тужмїть подумав собі: се пан Білинський. — «Здорові, пане Білинський!» — кличу до него по руски. Се він і був. Духом пізнав я земляка серед глоти народу, хоч з роду не бачив я его на свої очі. П. Білинський з Тернопільщини, переїхавши сюди перед 6—7 роками, доробив ся ту на чужїй землї поважаного становиска.

При нашїй стрїчи пану Білинському зразу тяжко приходило говорити по руски. Язык якось не складав ся. Мимоволї сунулись на тямку слова арабські та французькі. Послїдній раз говорив він по руски, коли п. Теодор Білоус в своїй подорожи до сьвятої землї пробував якийсь час в Каїрі. Та се було вже перед роком чи двома.

П. Т. Білоус ливив по собі довготрєвалу памятку. Хоч не маю чести знати п. Білоуса

лично, то все-таки знаю его із оповідань, які ходять усюду по Галичинї, де тільки говорить ся нашою бесїдою. Я пізнав его і немов побачив живого, коли тільки почув кілька характерних черт з его побуту в Каїрі. Жаль менї дуже, що до тепер ще не попало ся менї в руки «Путєшєствїє» п. Білоуса до Сьвятої землї, котре п. Білоус мав намір описати і оно вже мабуть вийшло. При типїчній індивїдуальности автора — оно мусїло би бути цікаве, бо его личність мусїла би відтиснути печатку на всяку его роботу.

Довго ми з п. Білинським говорили про наших спїльних знакомих і про всяку всячину з нашого далекого краю. «Що дїє той, а другий?» — а щоб і без того не було: «чи тотя панна вийшла замуж, чи нї?» — і т. д. Жаль, що я сам уже давно не бував на ріднїй землї, то й не міг ві всім заспокоїти ураганної цікавості свого земляка. Свої родинні звїстки черпав я через рік чи два з «Дїла», багато з его єпархїальних та дрібних вістєй. А все-таки і сеї каплї було для п. Білинського досить. З якою цікавостію і радостію читав він опїсля тих дєсятков нумерів «Дїла», котрі я одержав цілою пачкою в Суєзі. Про політику руску зайшла та кож горяча дебата, бо деж се можливо, щоби два Русини, котрі припадком зїйшли ся, не заговорили про політику велику чи малу, бодай про картки кореспонденційнї, ті постійні рубрики в наших газетах з вічним рефреном: «Quousque tandem?»

ляни жадають: Жито 7. сніп, пшениця 8. сніп, вся копениця 9. сніп. Витик не сьміє бути на полеглици або буряках і має визначувати ся цілими полукіпками, кождому на его снопах зараз по укінченю збору поєдинчих родів збіжжя, бо нарид потребує скоро хліба і лекше ему звести, коли ще господарі собі не звозять. Робітники в літі: хлоп 1 злр., дівка 60 кр., погонич 40 кр. Погонич місячний без страви 10 злр., зі стравою 4 злр. місячно. Піврічно без страви 60 злр. зі стравою 24 злр. Робітник до машини в літі без ріжниць поля 1 злр. Вязальникам 25 кр. від копи. В зимі робітникам до машин без ріжниць поля і змолоткам 60 кр. За копане бараболі 15 кр. від 100 кг. як бараболі добрі, а 20 кр. як бараболі дрібні. На міру осьмих корець. Кук у руд за третій (3) качан, конюшина 5. копниця, сін) добре трета, а лихе друга копниця. Фіра в літі 2 злр. в зимі 1 злр. 50 кр. Час праці робітникам денним в літі від 6. години рано до 6. пополудни з перервою 1½ години, в зимі від 8. рано до 6. по полудня з перервою 1 години. Формалі: хата, опал, 1 морг городу, 16 кірців по 100 кг. ординарні добірного зерна, а не посліду і то: 6 кірців жита, 4 кірці кукурудзи, по два кірці пшениці, гороху, ячменю і 40 злр. Орнария має бути цільне зерно, а ніколи послід. Утримане для корови на літо і зиму. На гроші з хатою і опалом 15 злр. місячно, без хати і опалу 18 злр. місячно. Офіціялісти і служба двірська обовязані обходити ся з народом чемно. Горальняним робітникам місячно 15 злр. і фіра дров. В неділю і свята не сьміють давати польної роботи, як пр. вожене снопів. — В чортківскім повті вибухнув страйк в кількох селах. В Білій арештовано сімох селян, а в Заболотівцях уляни мали на смерть убити чотирох мужиків. — В Тернопільщині застрайкували ще села: Маріяніці, Юзефівці, Людвигівці і Ладичівці. — В скалатскім повіті страйкують селяни в Богданівці, Кам'янках, Мислові, Задичівці, Супранівці, Староміщині, Дорофіївці, Качанівці, Оріхівці, Мовчанівці і в Хмелисках. — В Золочівщині вибухнув страйк в Фірлівці і в кількох сусідних селах. — В перемишлянскім повіті покінчив ся страйк побідою селян. Посеєор Полтви згодив ся на жадане страйкуючих і підписав як доносить «Діло» — отсю умову в відпоручниках громади: «День робочий триває від 6. години рано до 6. години вечером, з півгодинною перервою на світане і цілогодичною на обід. За той день побирає хлоп 1 К 60 сот, баба 1 К 20 сот. Коли хто хоче жити на копи, получить одну корону від копи, сніп 75 цк. грубий в обемі. — На «угул» 11 сніп. — Гара бульби на 8 кірців 1 К 40 с. — Гара стрихована без верха, рівно з верхніми кінцями стін наоновнена. — Гари вістали при угоді передеховані через віта. — Денна платня при машині-молотильни вносивть для обох поів 1 К 20 с. Однак женцини не можуть носити мішків з чистим зерном від машини до шихліра. Чинність тую сповняють тільки хлопи. «Місячникам» (що згоджені на місячну платню) підступлено пратню місячну після віку від 1 до 4 корон. Державцени не вільні праймати до роботи людей з інших громад а на случай наглої а пильної роботи може наймати робітників з сусідного села Женева, котре з Полтвою становить одну парохію». Нові страйки вибухли в Глинянах, Ляшках

королівських, Перегенові і в Балунині. — В гордецькім повіті страйкує село Братковичі. Біднійші мужики наїшла роботу у богатших, а до двора не йде ніхто на роботу задля низької платні.

— **На просьвіту в Парані.** Одержувмо отсю вістку з прошенем єї замістити: «Вчера о 8. год. вечером відбув тїснійший комітет засідане під проводом презеса п. Навроцького. По оживленій дискусії ухвалено устроїти паранський вечер з незвичайно оригінальною і ріжнородною програмою в неділю дня 3. серпня с. р. о 6. годині вечером в пасажи Міколяша». — На жаль, хотий імя п. презеса Навроцького в руске, ми не надїємо ся, щоби в сій акції узгляднено також руских поселенців Парани і в школах, чи виданях, на які підуть сі гроші, не поминено рускої мови. Тому потуючи прислану нам вістку, можемо хіба звернути ся до руского паранського комітету, щоби і він розвинув більшу енергію і шаршу акцію для прайбираня средств до несеня помочи і просьвіти руским Паранцям.

— **Самоволя віта.** (Допись). Віт в Ступках коло Тернополя, Теодор Кибів, поплечник старости, маючи злість до господаря Антопа Козака, казав его дня 30. червня прикликати до канцелярії громадскої і ту почав его обвиняти о крадіж якійсь дошки у посесора Воля. Обурений тим Антін Козак, не почуваячись до жадної вини, відіслав віткови, що він сам є злодій, бо вкрав громадскі гроші в сумі 283 К 25 сот. (Заза той дефравдації веде ся тепер слідство, але віт, котрий вміє робити вибори, як схоче староста, дальше урядувє і правдоподібно сю крадіж затушують) Сказавши се, хотів Козак вийти, але кинулись за ним громадскій писар Грегор Кубітин, заступник віта Міхалко Підлісний і присяжний Гнат Галай і придержали его в деревах так сильно, що він не міг рушитиє. Тоді віт почав его бити по голові, а втягнувши его за шиворот до канцелярії, головою его почав товчи до одвірка, а опісля вдарив его так сильно кулаком в лице межі очей, що Антох впав без памяти на землю. Коли прийшла єго жінка, застала его цілком непритомного, лежачого в калюжі крови в канцелярії. Видячи, що побитий не дає жадних слідів жити, післала по д-ра Істеревича до Тернополя, котрому по великих трудах удало ся побитого привести до притомности. Пізнійше на донесенє жандармерії з Борок великих приїхала комісія слідча, зложена з судового секретаря Місінського, д-ра Вітошанського і д-ра Тонольницького, котра переправдила слідство. Який буде вислід сего, не знати. Віт Кубів урядувє дальше на згіршенє цілої громади і на велику радість старости, котрому дуже потрібний до виборів.

— **Іменованя.** Міністерство торговлі іменовало елева будівництва Юліяна Мудрака, провізоричним ад'юнктом будівництва для технічної служби дирекції почт і телеграфів у Львові і стар. почтового контрол'яра Івана Давидовського у Львові директором тутешного почтового уряду.

— **В дівочім інституті СС. Василянк у Львові** було в мин. році шкільнім 47 інтерністок, а між ними 6 безплатно, зглядно на кошт львівського «Народного Дому». Всі вихованки побирали науку в школах публичних, а іменно 23 ходили до жіночої учит. семинарії, 1 до жіночого ліцея, а

другі до шкіл виділових, народних і школи вправ. 44 з них покінчили рік шкільний з добрим поступом. В інституті самім уділялась їм ще наука музики, жіночя робіт, танців, рускої історії і літератури.

— **3 Тернополя.** «Дім для землян» устроєв в Тернополі виставу рільничих машин в днях від 26. до 28. с. м. на плянах коло податкового уряду. В часі вистави відбудуть ся в кіоску виставовім три виклади з обсягу рільництва. В суботу дня 26. с. м. вечером буде виклад інж. Едм. Лібаньського, а в неділю в полудне будуть два виклади: інж. Ів. Ляндого і п. Ерн. Л. Лілієна.

— **П. Семена Вітика,** увязненого оподі в Новім Селі в Збаражчині, випущено з вязниці. П. Вітик повернув до Львова.

— **Нещасні пригоди.** Дня 14. с. м. найдено в ріці Стирі на області громади Бордуляки, брідського повіта, тіло незвісного мушцини. Переведе жандармерією доходженє виказало, що топельник називав ся Стефан Тимчак, літ 28 і родом із Завидча. Дня 13. с. м. в полудне пішов він був до Бордуляків оглянути свою луку і тут очевидно хотів перейти через ріку, а не знаючи єї глубини, утопив ся. — Дня 15. с. м. о 3. год. пополудни переїхав поїзд тягаровий междя стациями Ямницею а Станиславовом пастуха Олексу Шпильчака і той згинув на місци. Здає ся, що Шпильчак в намірі самоубійчим кинув ся під колеса локомотиви в тій хвили, коли она вже була близько него. — Дня 11. с. м. в Тарнавіці, добромільського пов., упав кіл з оборота на шістретя літну дитину, Марину, доньку Мартина і Анни Челюсників і убив єї на місци.

— **Заява.** Вп. Тозариші зволять не відносити ся до підписаного в справах Руского Тов-а педагогічного — ні вкладок членських на руки підписаного не посылати — а то в тої причини, що підписаний ще перед роком — саме перед загальними зборами — був спонуканий зрезигнувати з секретарства і виступити з Виділу. — У Львові, 23. липня 1902. р. *Танчаковский Юсиф*, учитель у Львові.

— **Стан засівів на Угорщині.** Урядове справоздаєє про стан засівів з дня 10. с. м. стверджує, що зміна погоди принесла в деяких околицях краю, особливо на правім березі Дунаю, великі шкоди. В деяких комітатах почали плоди гнити. Впрочім мало жалують ся на шкоди, зроблені огнем і градобитєм. Взагалі засіви відповідають покладаним в них надїям, а декуди навіть їх перевиспають. Овочі є гірші.

— **Сіпідо,** який хотів був убити князя Валлі а теперішного короля Едварда VII, сидить доси в вязниці. Кількоразові его прошеня о помилуванє на нічо не здали ся, бо король его просьб не узгляднав. Сіпідо займає ся в вязниці бляхарством, а в вільних хвилях віддає ся музиці. Увільненє его послідує аж по трох літах.

— **Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові** оновичує:

Перестанок «Штайнберфур» на шляху Черчан-Вран поміж стациями Крґаніці а Айле в окрузі п. к. Дирекції залізниць держ. в Празі, уряджений доси тільки для руху особового і пакункового, отворено дня 15. с. м. також для посилок таварових в ціловозових наборах.

П. Білівський був мені милим товаришем і провідником по Каїрі. Однаковий наш вік зблизив нас ще більше до себе. Ми розговорювали ся і зрозуміли ся. Коли прийшла година прощаня, ми не могли якось розстати ся. І у п. Білівського заблисло в очех і мене щось сцїпило в горлі. Чи побачимось ми знов коли в житю?..

Вечером були ми в театрі. Театр збудований на лад европейский.

Цивілізатор та марнотратник Ісмаїл-паша, починаючи заводити европейску цивілізацію на єгипетській землі, пересадив лице самі вершки та парости европейскої культури. Се, що він яко богатий пан бачив в Парижі, чогу уживав сам, треба було як самий succus цивілізації, пересадити над Ніль. І пішли в Каїрі французскі шансонетки, балетниці з тисячами платні, пішли тінґль-танґлі, шулерні, і авантюриники европейскі найгіршого сорта. На головних улицях повстали чародійним способом палати принців і пашів, за добрий тон уважало ся ходити до театру, їздити в фаєтонах, пити пампанське, — хоть коран се збороняє, — удержувати балетниці, і таке иньше, — словом: пригорщами викидати гроші на всякі примхи европейскої псевдо-культури. Опісля палати арабских принців та бейв перейшли на власність европейских авантюриників та авантюриць. Европа розжила ся в Єгипті. Ісмаїл мусів зречи ся трону, а за довгі заняли Єгипет Англичане, як денде займають жижи-лих-

варі землю легкодушного довжника, шляхтича та мужика...

Опера чинить вражінє цілком европейске. Тільки деякі льожі для гаремових пань завішені коронковими заслонами, а все таки так прозорчастими, що через них видко все, що дїє ся на сцені. І Боготви сьвічка і чортови огарок. І приписи корана словнені, і вимогам европейскої культури вдоволено. За заслонами видко дуже добре чорні очі гаремових красавиць. Впрочім тут в Єгипті великі пані мусульманські одягають ся цілком по европейскі і тільки на променаді в повозах накидають на себе чорну шовкову хламиду, а на лице досить прозорчасту заслону муслінову. За того побуту розказувала chronique scandaleuse, що добрі приятелі одного принца прислали єму фотографію его улюбленої одаліски в постаті і костюмі єфінкса, як то она казала себе для когось сняти ся... Безпечно пригадають собі читателі той скандал гаремових дам султанських в Константинополі, коли то Ісмаїлові жінки показали ся на улицях в своїх по єгипетско-европейски модернізованих строях. Аж самого «улему»¹⁶⁾ — сторожа віри і моральности — підбили на апатемізованє тих нових вибриків европейско-єгипетских...

І публіка тут в театрі цілком европейска. Лиш денде фез на голові нагадує, що се земля орієнтальна.

На сцені давали «Аїду» в французській мові.

Які то гарні часи були для всіх, яка то шалєність опанувала всіх в Єгипті, коли то першій раз давали на сій сцені сесю саму оперу — в честь відкриття Суезкого каналу, коли то Ісмаїл витав і по королівски гостив у себе стілько голов коронованих! Сам композитор Верді управляв орхестрою до сєї опери, котрої темат відчитав в гієроґліфах Mariette¹⁷⁾ в святини Готори в Тебах. В головній льожі сиділа гарна цїсарєва французска Євгенія з своїм пречудним профілем і рудаво-золотим волосєм. Она усьміхала ся кокетно до Ісмаїла, щасливого тим, що сьмів єї подарувати ново-збудовану палату — діло з «Тисячі і одної ночи», палату Гезірег, і сказати памяті слова: «Vous êtes chez vous, madame!» (Ви у себе дома, пані!).

Єгипет розширив свої границі аж на полудне від екватору. Там на чолі екваторіяльної провінції стояв Гордон-паша, потім Джессі-паша, а опісля Емін-паша. То був кульмінаційний пункт... А тепер? Ісмаїл на вигнаню коло Неаполя, а Євгенія, осиротіла вдовиця, в Англії...

В першій льожі розсїв ся sir Grenfell, сердар (головний командант) єгипетскої армії, а там дальше анґлійскі офіцери в evening dress, дарма, що у них на голові червоніє фез турецкій. Усюда чути їх бесіду. Они панами ситуації...

